

HUMANİTAR VƏ İCTİMAİ ELMLƏR HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

<https://doi.org/10.36719/2663-4619/110/9-14>

İlqar Hüseynov

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
kulturologiya elmləri doktoru
<https://orcid.org/0009-0004-9634-5560>
ilqar.huseynov.65@inbox.ru

Müasir dövrdə sosial siyasətin inkişaf aspektləri

Xülasə

Sosial siyasət insanların həyat keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün yoxsulluq, istehsalat qəzaları, xəstəlik, qocalıq, işsizlik kimi sosial risklərə qarşı müxtəlif sosial problemləri həllinə yönələn siyasətdir. Çağdaş dövrdə də cəmiyyətdə yardım layihələri kimi sosial siyasətlər mövcuddur. Müasir mənada sosial siyasət kapitalist quruluşunun ziddiyyətlərini həll etmək üçün dövlət hakimiyyətinin müdaxiləsi ilə başlamışdır. Əvvəllər sosial siyasət əmək məsələləri ilə məhdudlaşsa da, getdikcə bütün vətəndaşlar üçün rifah dövlətinin və rifah cəmiyyətinin həyata keçirilməsi üçün siyasət alətinə çevrildi.

Bu məqalədə sosial rifah siyasətlərinin gələcəyinin qiymətləndirilməsi və təhlilinin mühüm müddəaları öz əksini tapmışdır. Sosial siyasət insanların həyat boyu müxtəlif ehtiyaclarını nəzərə alaraq, onların imkanlarının inkişafını dəstəkləməklə və demoqrafik dəyişikliklər nəzərə alınmaqla təşkil edilməlidir. Ümumiyyətlə, sosial siyasət vətəndaşların ehtiyac və potensialına cavab verməli, habelə onların imkanlarını bərabərləşdirməlidir. Müasir dövrdə sosial rifah sistemi formal və normativ çərçivəyə malikdir, lakin bununla yanaşı müvafiq sahə ilə bağlı bir sıra problemlər mövcuddur. Sosial siyasət sosial rifahın qorunması və yüksəldilməsi üçün cəmiyyətin bütün təbəqələrinə ədalətli şəkildə çatmasını təmin edən təlimatlar, istiqamətlər, meyarlar və təlimatlar toplusu kimi konseptuallaşdırılır.

Açar sözlər: sosial siyasət, sosial təminat, sosial sığorta, sosial hüquqlar, dövlət yardımı, sosial rifah

İlqar Hüseynov

Azerbaijan State University of Culture and Arts
Doctor of Culturology
<https://orcid.org/0009-0004-9634-5560>
ilqar.huseynov.65@inbox.ru

Development Aspects of Social Policy in the Modern Period

Abstract

Social policy is a policy aimed at solving various social problems against social risks such as poverty, industrial accidents, illness, old age, unemployment in order to improve the quality of life of people. In the modern era, there are social policies such as assistance projects in society. In the modern sense, social policy began with the intervention of state power to resolve the contradictions of the capitalist system. Although social policy was previously limited to labor issues, it has gradually become a policy tool for the implementation of a welfare state and a welfare society for all citizens.

This article reflects the important provisions of the assessment and analysis of the future of social welfare policies. Social policy should be organized taking into account the various needs of

people throughout their lives, supporting the development of their capabilities, and taking into account demographic changes. In general, social policy should respond to the needs and potential of citizens, as well as equalize their opportunities. In the modern era, the social welfare system has a formal and normative framework, but at the same time there are a number of problems related to the relevant field. Social policy is conceptualized as a set of guidelines, directions, criteria, and instructions that ensure that social welfare reaches all sections of society in an equitable manner to protect and enhance it.

Keywords: social policy, social security, social insurance, social rights, state assistance, social welfare

Giriş

Müasir dövrdə baş verən iqtisadi və sosial-siyasi dəyişikliklər əhalinin geniş təbəqələrinin həyat şəraitinə və fəaliyyətinə birbaşa təsir göstərir. Bu transformasiyalar bir tərəfdən kütlənin özünü realizə etməsi, onların sahibkarlıq təşəbbüsü, iqtisadi fəallığın və əmək bazarının artması üçün əlavə imkanlar yaradır. Digər tərəfdən, böhran vəziyyətlərində onlar əhalinin əhəmiyyətli hissəsinin həyat səviyyəsinin aşağı düşməsinə və insanlar arasında sosial və əmlak təbəqələşməsinin meydana gəlməsinə səbəb olur. Bu şəraitdə sosial siyasətin mühüm rolu təkcə ölkənin müxtəlif ərazilərinin fərqli yaşayış şəraiti və onların resurs bazası ilə deyil, həm də mədəni-tarixi ənənələr, əhalinin mentalitetinin xüsusiyyətləri ilə müəyyən edilir. Bütün bunlar sosial siyasətin məzmununun formalaşdırılmasında, onun normativ-hüquqi bazasının inkişafında və sosial layihələrin praktiki olaraq həyata keçirilməsində real amil kimi çıxış edir.

Tədqiqatın aktuallığı. Sosial siyasət hazırda dövlət orqanlarının, yerli özünüidarəetmə təşkilatlarının, habelə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının müəyyən hissəsinin əsas fəaliyyət sahələrindən biridir. Hazırda sosial siyasətin başa düşülməsi, onun məqsəd və vəzifələrinin müəyyənəşdirilməsi, onun institusional elementlərinin islahatının mümkün alternativlərinin qiymətləndirilməsi actual əhəmiyyət kəsb edir.

Tədqiqat

Sosial siyasətin məqsədi əhalinin tam adekvat həyat və rifah standartlarına geniş şəkildə çıxışını təmin etmək, xüsusilə də müvafiq sosial qruplar üçün dövlət və özəl agentlərin siyasi qərarları, idarəetmə üsulları, alətləri və tədbirləri toplusudur. Sosial siyasətin müəyyənedici elementi ondan ibarətdir ki, qəbul olunduğu siyasi, iqtisadi, mədəni və sosial məqam kimi şərti faktorlarla bağlı sosial hüquqlarla sıx bağlıdır. Beləliklə, cəmiyyətə bu və ya digər şəkildə təsir edən hər bir dövlət siyasəti sosial siyasət deyil, yalnız sosial hüququn inkişafını təşkil edən və səciyyələndirilən siyasətdir, çünki onun məqsədi əsas ehtiyacların ödənilməsidir. Sosial siyasət müxtəlif əhali qruplarının hər birinin əsas ehtiyaclarına cavab verən nisbi hüquqlardır. Onlar icma həmrəyliyinə əsaslanan hüquqlardır, bu hüquqlar inteqrasiya və sosial birləşmə mexanizmi kimi fəaliyyət göstərir. Bunlar fərdi mülkiyyət hüquqlarıdır və onlar universal olmağa meylli hüquqlardır: sosial hüquqlar sinfi hüquqlar deyil, bütün fərdlərin hüquqlarıdır.

Sosial siyasət insanların rifahı və sosial inkişafı ilə bağlı siyasət sistemi olmaqla, ölkəmizdə sosial quruculuq və modernləşmə prosesində əvəzsiz tənzimləyici və təşviqedici rol oynayır. “Sosial siyasət insanlar arasında münasibətlərin tənzimlənməsinə, əhalinin həssas qruplarına yardımın göstərilməsinə, yoxsulluğun azaldılmasına və cəmiyyətdə yüksək rifahın əldə edilməsinə yönəlmiş tədbirlər sistemidir” (Rəcəbli, 2022, s. 117).

Sosial xidmətlər humanitar və demokratik ideallardan doğulur, missiyanın əsaslandığı dəyərlər sosial ədalət, insan hüquqları, müxtəlifliyə hörmət, kollektiv məsuliyyət, bərabərlik və bütün insanların ləyaqətidir.

Sosial siyasət ilk dəfə Almaniyada XIX əsrin sonlarında istifadə edilən və sənayeləşmə nəticəsində əmək problemlərini həll etmək üçün yaranan termindir. Bu konsepsiyanın əsas vəzifələri və məzmunu zaman keçdikcə dəyişmiş, obyekt və məzmun baxımından ölkədən ölkəyə fərqlər olduğu üçün bu günə qədər vahid tərif yoxdur. “Sosial siyasət dar mənada sənayeləşmə ilə ortaya çıxan işçi-işəgötürən münasibətlərinin tənzimlənməsinə yönəldi. Geniş mənada bütün sosial sahələrin və sosial qrupların problemləri ilə məşğul olur və həll yollarını axtarır” (Korkut, 2018).

Erkən sosial siyasətlər yoxsullar üçün müxtəlif yoxsulluq tədbirləri, gənc və qadın işçiləri qorumaq üçün əməyin mühafizəsi qanunları şəklində idi. Daha sonra işçilər üçün gəlir və tibbi xidmətə zəmanət vermək, kollektiv müqavilə gücü kimi iş şəraitini gücləndirmək üçün sosial təminat sistemləri və əmək siyasətləri əlavə edildi. Başqa sözlə desək, ilkin sosial siyasətlər dövlət hakimiyyətinin kapitalist sistemindəki qüsurlardan doğan ziddiyyətləri aradan qaldırmaq və mövcud sistemə dəyişiklik etmək mövqeyindən başlamışdır.

Daha sonra global depressiya və İkinci Dünya müharibəsi baş verdiyi üçün sosial siyasətin xarakteri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdi. Depressiya və müharibə dövründə insanlar anladı ki, yoxsulluq və təhlükə altında yaşamaq heç də xüsusi təbəqə ilə məhdudlaşmır. Nəticədə sosial siyasətin tətbiq dairəsi genişləndi, milli rifahın yüksəldilməsi üçün yeni siyasətlər meydana gəldi. Bunun nəticəsidir ki, bugünkü sosial siyasət sosial dövlətin və rifah cəmiyyətinin həyata keçirilməsi üçün ən səmərəli siyasət kimi öz mövqeyini təmin etmişdir. “Sosial dövlətin fəaliyyəti bilavasitə demokratiya, vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət, azadlıq və bərabərlik, insan hüquqları kimi ictimai təzahürlərlə bağlıdır” (Məmmədova, 2018, s. 110). Bu mənada sosial siyasət bu gün Almaniya və Böyük Britaniya kimi qabaqcıl ölkələrdə geniş istifadə olunan bir termdir. ABŞ-də bu terminin yerinə sosial siyasətin bir hissəsi mənasını verən sosial iş və sosial xidmət kimi anlayışlar istifadə olunur. Çünki ABŞ kapitalist sistemi dəyişdirmək baxımından Avropadan daha zəifdir və hələ də fərdi azadlığa yüksək qiymət verir.

Lakin inkişaf etmiş ölkələrin əksəriyyəti sosial siyasətə önəm verir və sosial siyasət İkinci Dünya Müharibəsindən sonra bir çox kommunist ölkələrində geniş şəkildə həyata keçirildiyi üçün müasir mənada sosial siyasət artıq yalnız kapitalist sisteminin modifikasiyası demək deyil. “Yoxsulluğun qarşısının alınması, hər kəsin müəyyən təhsil və sağlamlıq hüququnun təmin edilməsi, gəlir bölgüsündə nisbi də olsa bərabərsizliyin aradan qaldırılmasına çalışmaq, işsizliyin azaldılması və ya aradan qaldırılması kimi məqsədlər sosial siyasətin əsas məqsədlərinə çevrilmişdir” (Koray, 2005, s. 35).

Bu gün sosial siyasət termini mövcud sistemlərin dəyişdirilməsi və ya əlavə edilməsi yolu ilə yeni sistemlər və strukturlar yaradan aktiv siyasət kimi şərh olunur. Sosial siyasət termini müasir cəmiyyətdə sənayeləşmədən sonra aydın şəkildə meydana çıxsada, sosial siyasətin formasına, funksiyasına, əsas məzmununa nəzər salsaq görürük ki, sənayeləşmədən əvvəl də buna oxşar siyasətlər olub. Buna görə də sənayeləşmədən əvvəl oxşar xüsusiyyətlərə malik siyasətlər müasirdən əvvəlki sosial siyasətlər kimi müəyyən edilir. Burada biz sosial siyasəti geniş mənada şərh edirik. Sosial təminat siyasəti təqribən sosial sığorta, dövlət yardımı və sosial rifah xidmətlərinə bölünür. “Sosial rifah səviyyəsi yüksək olan insanlar orta hesabla 7 il daha çox yaşayırlar, zərərli vərdislərdən uzaq olurlar və faydalı iş əmsalı (FİƏ) daha yüksək olur” (Rzayeva, 2016, s.10).

Əmək siyasəti geniş şəkildə işçilərin müdafiəsi siyasəti, əmək bazarı siyasəti və əməyin idarə edilməsi siyasətinə bölünür. İşçilərin mühafizəsi siyasətləri əsasən işçilərin iş şəraitinin qorunmasına yönəlib. İctimai mülkiyyətin qurulması və təkmilləşdirilməsi ilə tez bir zamanda müxtəlif sosial öhdəlikləri özündə əks etdirən xidmət məzmunu kimi ümumi sosial siyasət formasını yaradı. Sosial müəssisələr dövlət tərəfindən təsis edilir və ilkin olaraq konkret obyektlər arasında fərq qoymayan ümumi ictimai xidmət sistemi yaradılmışdır. Müxtəlif sosial müəssisələrin konnotasiyasına əsaslanaraq, dövlət tərəfindən birləşdirilən sosial rifah və sosial siyasət formaları şəhərlərdə sürətlə qurulur. Böyük sənayeləşmə nailiyyətləri müxtəlif iqtisadi və sosial sistemlərin yenidən qurulmasına təkan verdi və ilkin olaraq sosial təminat əsasında inkişaf edən sosial siyasət sistemi qurdu. “Strateji planda sosial siyasətin məqsədi hər bir insanın işləyə bilməsi və layiqli pul qazanması, özünü və ailəsini müasir insana layiq səviyyədə təmin etməsi üçün əlverişli və konstruktiv iqtisadi, hüquqi və sosial-siyasi şərait yaratmaqdan ibarətdir” (Okhotskiy & Bogucharskaya, 2012, s. 10). Bu məqsədin reallaşması insanın bütün sosial-iqtisadi hüquq və azadlıqları paketinin həyata keçirilməsi ilə bağlıdır.

Ölkəmiz ikinci dəfə müstəqilliyini əldə etdikdən sonra başlanan iqtisadi islahat istehsal amillərinin, xüsusən də əməyin bazarlaşdırılmasına böyük sosial mobillik gətirdi və ölkənin sosial siyasətinin islahatını və transformasiyasını səmərəli şəkildə stimullaşdırdı. “Azərbaycanda birbaşa

sosial münasibətləri tənzimləyən bir neçə qanun və normativ sənəd mövcuddur: sosial müavinətlər (həmçinin Ünvanlı dövlət sosial yardımı haqqında) haqqında qanun, onların həcmi müəyyən edən Prezident sərəncamları və pensiyalar haqqında qanun” (Vəliyev, 2022). Sosial siyasət sahəsindəki islahat sosial mobillik ilə nəticələndi və sosial siyasətin yenidən qurulması üçün siyasi, iqtisadi və sosial şərait yaratdı. İslahatın yaratdığı sosial mobilliyə cavab olaraq, dövlət rəhbərliyi və müdaxiləsi ilə müvafiq sistemlər formalaşdırılmalıdır və müvafiq tərəflər sosial siyasətin məqsəd və məqsədlərini əks etdirən birgə məsuliyyət daşıyırlar.

Sosial siyasətin təməlinə üç əsas məntiq dayanır: sığorta, yardım və həmrəylik. Onlar cəmiyyətin müxtəlif konsepsiyalarına istinad edir və həmrəylik, bərabərsizliklərin yenidən bölüşdürülməsi və azaldılması prinsiplərini müxtəlif şəkildə həyata keçirirlər. Sosial sığortanın əsasını təşkil edən inkişaf xarakterli sosial siyasət sisteminin yaradılmasına çalışmaq lazımdır. “Sosial siyasət sosial sahanın inkişafı, şəxsin və sosial qrupların tələbatlarının təmin edilməsi və əlaqələndirilməsi ilə sıx bağlıdır” (Rəcəbli, 2012, s. 37).

Sosial siyasət fərdləri və onların ailələrini qoruyur və onlara dolğun həyat sürməyə kömək edir, lakin sosial xərclər dövlət xərclərinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil etsə də, hər kəs ehtiyac duyduğu dəstəyi almır. Sosial siyasət çoxşaxəli prosesdir və struktur cəhətdən mürəkkəb fenomendir. Yalnız bir-iki göstərici və meyar əsasında çox vacib olsa da onun vəziyyətinə real və hərtərəfli qiymət vermək problemli məsələdir. “Sosial siyasətin obyektı və subyektı xətti deyil, çoxsəviyyəli və sistemlidir. Ümumiyyətlə, onlar (obyekt və subyekt) böyük vahid kompleksə – sosial və əmək sferasına daxil olan əsas elementlər, bloklar və strukturlarla üst-üstə düşür” (Likhacheva, 2020, s. 5).

Sosial siyasətin məqsədi gəlir bərabərsizliyini düzəltmək və yoxsulluqla mübarizə aparmaqdır. Onun iki əsas məqsədi var: sosial risklərin idarə edilməsi, ən çox məhrum olanlara yardım vasitəsilə müdaxilə. Müasir cəmiyyətdə sosial siyasət problemlərinin aktuallaşmasının bir çox səbəbləri və müvafiq diskurs var. “Birincisi, müasir sosial dövlətlərin ideya və praktikasının böhranı uzun müddət və hərtərəfli müzakirə edilir və sosial siyasət mexanizmləri vasitəsilə böhranın həlli yolları axtarılır. İkincisi, inkişaf etmiş sosial dövlətlərdə iqtisadi artım sabitləşir, lakin elə bir ölkə yoxdur ki, orada həyat standartlarının həddindən artıq differensiasiyası, bəzən isə yoxsulluq problemləri aradan qalxsın” (Grigoryeva, 2003, s. 36).

Sosial siyasətin həyata keçirilməsi rəqabət üstünlükləri təklif etməyə imkan verir. Sosial siyasətlər müxtəlif formalarda olur. Cəmiyyətin rifahını əsas məqsəd hesab edən dövlət siyasətidir, ona görə də məqsədə nail olmaq üçün bir vasitədir. Sosial siyasətlərə sosial rifah, sosial təminat, sosial islahatlar, sosial inkişaf məqsədləri daxildir. Bu, sosial siyasət, sosial xidmət və rifah, məsələn, təhsil, səhiyyə, ədalət zəif təbəqənin rifahı. “Sosial rifahın yüksəldilməsinə yönəlmiş siyasət bir tərəfdən fərdlərin maddi vəziyyətini yaxşılaşdırmaqla, digər tərəfdən isə vətəndaşlıq institutunun sosial nüfuzunu, onun cəmiyyətdəki rolunu və funksiyalarını artırmaqla mühüm funksiyalara malikdir” (Yolcuoğlu, 2012, s. 147).

Sosial siyasət sistemli elmi tədqiqat predmetidir, çünki sosial siyasətdə iş sistemli və elmi şəkildə aparılır. “Sosial siyasətin subyektləri - real şəkildə mövcud sosial qruplar və onların mənafeini qoruyan təşkilatlar və institutlardır” (Musayev, Qarayev, 2013, s.71). Sosial siyasət çərçivəsində yalnız cəmiyyətlə bağlı sosial məsələlər var ki, o, onları həll etməklə cəmiyyətdə dəyişiklik etməyə, nəzarəti bərqərar etməyə çalışır.

Sosial siyasətin mənası insanların cəmiyyətdə yaxşı yaşaması üçün müxtəlif şərait yaratmaqdır. Cəmiyyət üçün hər hansı bir siyasət aparılırsa, belə bir vəziyyətdə ilk növbədə o problemi yaxşı başa düşmək və bu müddət ərzində onun bu problemdən əziyyət çəkən insanlara təsirini başa düşmək vacibdir. Problemin səbəbini və dərəcəsini anlamaq siyasətçilər üçün çox vacib olur. Məsələn, əgər cəmiyyətdə işsizlik problemi varsa, o zaman hər hansı bir siyasət qurarkən belə bir vəziyyətdə onu yaradanlar işsizliyin təsirə məruz qalan insanlara təsirini, onun miqyasını və işsizliyin səbəblərini təhlil edəcəklər.

Cəmiyyətdəki mövcud vəziyyəti hərtərəfli dərk etdikdən sonra, cəmiyyətdəki problemlə bağlı mövcud siyasət təhlil edilir. Zəifliyi və effektivliyi başa düşmək lazımdır ki, mövcud siyasətin təkmilləşdirilməsinə diqqət yetirilsin. Mövcud səhiyyə sisteminin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə ilk

növbədə onun güclü, zəif tərəflərini və effektivliyini başa düşmək üçün səhiyyə sistemini təhlil edin və araşdırın. Siyasət qurucuları cəmiyyətdəki problemi müəyyən etdikdə və bununla bağlı mövcud siyasəti hərtərəfli təhlil edib nəticə çıxardıqda həmin tapıntılar əsasında siyasət təkliflərinin hazırlanması üzərində işləyəcəklər.

Sosial siyasət ənənəvi olaraq ödənişli məşğulluğa yönəldən, lakin daha geniş mənada imkansız sosial təbəqələrin rifah səviyyəsini yüksəltməyə və bu kontekstdə onların cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin etməyə yönəlmiş siyasətlər toplusu kimi ifadə etmək olar. Başqa sözlə desək, “sosial siyasət cəmiyyətdəki sosial sinfi münasibətlərə, hərəkətlərə, mübarizə və ziddiyyətlərə qarşı dövlət və hüquq nizamını yaşatmağa yönəlmiş tədqiqatlara yönəlmiş bir intizam kimi ifadə edilir” (Yuvalı, 2020, s. 70).

Sosial siyasətin reallaşmasında əsas məqsəd cəmiyyətdəki insanların bütün problemlərini həll edə biləcək bir strategiya yaratmaqdır. Belə bir vəziyyətdə səhiyyənin yaxşılaşdırılması və keyfiyyətinin yüksəldilməsi və insanlara səhiyyə xidmətinin göstərilməsi üçün siyasət təklifi hazırlanacaqdır. Siyasətin məqbul olub-olmadığını müəyyən etmək üçün təşkilatlar, müdafiə qrupları və təsirə məruz qalmış icmalarla məsləhətləşmələr aparılır.

Cəmiyyətdə yaranan problemlərin həlli üçün siyasətçilərin apardıqları siyasətin mənimsənilməsi vacibdir, çünki o siyasəti cəmiyyətdə həyata keçirəndə cəmiyyətdə o problem həll oluna bilər. Belə bir vəziyyətdə həmin siyasət mövcud hökumətə təqdim olunur, bu, problemin təsirinə məruz qalan cəmiyyətdə həmin siyasətin həyata keçirilib-keçirilməyəcəyinə dair qərarın verildiyi bir addımdır (Abdullayeva, Muradov, 2009, s. 230).

Nəticə

Sosial inkişaf fərdi və kollektiv səviyyədə problemlə vəziyyətlərinin həllinə, yüngülləşdirilməsinə və cəmiyyətin ən kövrək qruplarının rifahının yüksəldilməsinə yönəlmiş bütün müddəaları və tədbirləri əhatə edir. Avropa səviyyəsində sosial siyasət mahiyyətə məşğulluğa, yaşayış və iş şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, sosial müdafiəyə, sosial tərəfdaşlarla dialoqa, insan resurslarının inkişafına və təcrid, yoxsulluğa və ayrı-seçkiliyə qarşı mübarizəyə aiddir. Xüsusilə, sosial siyasətlər vətəndaşların rifahı və onların həyat şəraiti ilə əlaqədardır və bu məqsədlə insanların bütün həyat dövrü ərzində fərdlərə verilən resursların və imkanların bölüşdürülməsini tənzimləyir.

Bu gün sivil inkişaf yoluna qədəm qoymuş Azərbaycan Respublikası cəmiyyətin bütün sahələrində çox mühüm islahatlar həyata keçirir. Bu islahatlar arasında ən mürəkkəbi və ən ciddi tələb edən istiqaməti sosial sahədə islahatlardır. Çünki ilk növbədə sosial məsələlər birbaşa insanların həyatı və güzəranı ilə bağlı olduğu üçün daim gündəmdədir. İkincisi, dövlətin sosial siyasəti daim xalqın diqqətindədir.

Ona görə də dövlətçiliyin qurulmasında və dövlətin idarə olunmasında sosial siyasət çox mühüm yer tutur. Azərbaycan Respublikasının dövlətçiliyinin əsas istiqamətlərindən biri sosial dövlətin yaradılmasıdır.

Ədəbiyyat

1. Abdullayeva, R., Muradov, A. (2009). *Sosial sferanın iqtisadiyyatı*.
2. Koray, M. (2005). *Sosial siyasət*. İmge nəşriyyatı.
3. Qorqud, F. (2018). *XX əsrdə sosial siyasət və sosial siyasət praktikası*.
4. Musayev, A., Qarayev, İ. (2013). Sosial siyasət və iqtisadi inkişaf. *Azərbaycan Vergi Jurnalı*, 67-86.
5. Rəcəbli, H. (2012). *Azərbaycan Respublikasının sosial müdafiə sistemi* (Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti). "MBM".
6. Rəcəbli, H. (2022). *Sosial sahələrin idarə edilməsi*.
7. Rzayeva, L. (2016). *Sosial siyasət*.
<https://khanahmadli.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/10/social-policy-autor-lamiya-rzayeva.pdf>

8. Vəliyev, T. (2022). *Azərbaycanda sosial siyasətin imkanları və əhatə dairəsi*.
<https://bakuresearchinstitute.org/scope-and-opportunities-in-social-policy-in-azerbaijan/?print=pdf>
9. Yolcuoğlu, İ. G. (2012). Türkiyədə sosial siyasətin və sosial xidmətlərin inkişafı. *Cəmiyyət və Sosial İş*, 23(2), 145-158.
10. Yuvalı, E. (2020). Sosial təminat anlayışı sosial siyasət vasitəsi kimi. *Biznes və Həyat*, 6(11), 46-74.
11. Grigoryeva, I. A. (2003). Sotsial'naya politika: osnovnyye ponyatiya. *Zhurnal issledovaniy sotsial'noy politiki*, 29-44.
12. Likhacheva, S. N. (2020). *Sotsial'naya politika: uchebno-metodicheskiy kompleks*. MGU imeni A. A. Kuleshova.
13. Mammadova, S. (2018). The welfare state as a more advanced form of governance. *Scientific works*, 30(1), 110-116.
14. Okhotskiy, Ye. V., & Bogucharskaya, V. A. (2012). Sotsial'noye gosudarstvo i sotsial'naya politika sovremennoy Rossii: oriyehtatsiya na rezul'tat. *Trud i sotsial'nyye otnosheniya*, 5(95), 30-44.

Daxil oldu: 12.10.2024

Baxışa göndərildi: 30.11.2024

Təsdiq edildi: 25.12.2024

Çap olundu: 22.01.2025